

Schrijfwijzer

PROGRAMMATIES VOLTIJDS GEWOON SECUNDAIR ONDERWIJS
(DUAAL EN NIET-DUAAL)

Inhoudsopgave

Inleiding	3
Motivering van de aanvraag	4
1. De eventuele beperkingen of voorwaarden die vanuit macrodoelmatigheid aan het aanbod van een structuuronderdeel zijn gekoppeld	4
2. De eventuele opheffing van één of meer bestaande structuuronderdelen die gelijktijdig met de programmatie doorgevoerd worden	4
3. De kwantitatieve en kwalitatieve behoeften op het vlak van het aanbod van secundair onderwijs in de onderwijszone in kwestie, met het oog op vervolgonderwijs of toetreding tot de arbeidsmarkt	4
3.1. Bestaand onderwijsaanbod	4
3.2. Vestigingsplaatsen	5
3.2.1. Uitbreiding aanbod op andere vestigingsplaats	5
3.3. Leerlingeninstroom	5
3.4. Specifieke studiedomeinen/structuuronderdelen	5
3.5. Knowhow, infrastructuur en werkgelegenheid	6
4. Keuzevrijheid van ouders en leerlingen	7
5. De studiecontinuïteit van leerlingen binnen de school of binnen de scholengemeenschap	7
6. Specifiek voor studierichtingen met dubbele finaliteit of arbeidsmarktfinaliteit	8
6.1. De getroffen voorbereidingen op het vlak van materiële infrastructuur en leermiddelen die voldoende en gepast zijn met het oog op de te verwerven competenties van het geprogrammeerde structuuronderdeel	8
6.2. De aantoonbare samenwerkingsmogelijkheden met lokale arbeidsmarktactoren en de bedrijfswereld	8
7. De afspraken die met andere lokale onderwijsinrichters binnen en buiten de betrokken scholengemeenschap zijn gemaakt over een rationeel en transparant studieaanbod	8
8. De doorstroomkansen naar de arbeidsmarkt en het hoger onderwijs	8
Visie minister van onderwijs	9

Inleiding

Deze schrijfwijzer kan je gebruiken als leidraad om het sjabloon programmaties SO (inclusief duaal leren) in te vullen. De schrijfwijzer staat stil bij de criteria die gebruikt worden door het AgODi om een programmatieaanvraag al dan niet gunstig te adviseren. In het laatste hoofdstuk staan we stil bij de visie van de minister op de programmatieaanvragen.

In het sjabloon vind je een aantal richtvragen terug waarop je je kan baseren om je motivatie uit te werken. Het is **niet de bedoeling om deze vragen te laten staan in de definitieve aanvraag of om op elke vraag een antwoord te bieden.**

In het sjabloon werden ook een aantal **tekstvoorstellen** opgenomen bij bepaalde criteria, die mits aanpassing aan de lokale context en het aan te vragen structuuronderdeel kunnen gebruikt worden en voldoende zijn qua motivering van deze criteria.

Hou het programmatiedossier beknopt en helder, zorg voor een doorlopende tekst waarin je de belangrijkste punten qua motivering aangeeft (in een kader, in kleur, ...). Vermijd lange opsommingen en beperk je tot de relevante informatie.

Tot slot verwijzen we graag naar de volgende website van het AgODi: [Programmatieaanvragen secundair onderwijs \(vlaanderen.be\)](https://www.agodi.be/programmatieaanvragen-secundair-onderwijs-vlaanderen-be). Je vindt er onder andere handige checklists aangaande de vormvereisten waaraan alle in te dienen documenten moeten voldoen voor wat betreft programmatieaanvragen en meldingen van structuuronderdelen (dual en niet dual).

Motivering van de aanvraag

1. De eventuele beperkingen of voorwaarden die vanuit macrodoelmatigheid aan het aanbod van een structuuronderdeel zijn gekoppeld

Dit criterium dient enkel gemotiveerd te worden indien het gaat over de programmatieaanvraag van een structuuronderdeel waarvoor er in de regelgeving of via een onderwijs- en/of sectorconvenant beperkingen zijn opgelegd.

Bijvoorbeeld:

- ♦ studierichtingen waaraan een contingent verbonden is (bv. 3e graad Defensie en veiligheid TSO);
- ♦ studierichtingen Topsport;
- ♦ ...

Wanneer er voor het structuuronderdeel dat je wenst aan te vragen geen beperkingen zijn, dan volstaat het om dit te vermelden als motivering.

2. De eventuele opheffing van één of meer bestaande structuuronderdelen die gelijktijdig met de programmatie doorgevoerd worden

Wanneer je een bestaand structuuronderdeel wil inruilen voor een nieuw te programmeren structuuronderdeel, dan dien je dit duidelijk te vermelden in de motivatie.

Er wordt niet bepaald dat die inruil binnen dezelfde school moet gebeuren. Inruil over de scholen van hetzelfde schoolbestuur of van dezelfde scholengemeenschap heen kan ook acceptabel zijn.

Opgelet: AgODi geeft aan dat wanneer er bij een inruil over scholen heen er toch nog een deel van hetzelfde studiedomein in de school waar er een structuuronderdeel wordt opgeheven, blijft bestaan er ongunstig wordt geadviseerd. Enkel wanneer er nog voldoende ruimte is binnen de scholengemeenschap voor een bijkomende school die actief wordt in het betrokken domein kan de aanvraag gunstig geadviseerd worden.

Is dit criterium niet van toepassing (en hef je dus geen bestaand structuuronderdeel op) dan geef je dit kort aan in de motivering.

3. De kwantitatieve en kwalitatieve behoeften op het vlak van het aanbod van secundair onderwijs in de onderwijszone in kwestie, met het oog op vervolgonderwijs of toetreding tot de arbeidsmarkt

3.1. Bestaand onderwijsaanbod

AgODi kijkt voor dit criterium in eerste instantie naar het bestaande aanbod binnen de **eigen** scholengemeenschap.

Wanneer meerdere scholen hetzelfde structuuronderdeel vragen binnen **dezelfde scholengemeenschap** dan wordt er gekeken naar de potentiële leerlingeninstroom (**grootste leerlingenpotentieel** krijgt de voorkeur) en naar de **geografische spreiding** binnen de scholengemeenschap.

Geef daarom in je motivatie steeds aan wat de spreiding van het aanbod is voor wat betreft het te programmeren structuuronderdeel. Focus op het aanbod binnen de eigen scholengemeenschap en het aanbod binnen de onderwijszone (enkel GO!).

3.2. Vestigingsplaatsen

3.2.1. Uitbreiding aanbod op andere vestigingsplaats

Als het gaat om een uitbreiding van het bestaande onderwijsaanbod van de school naar een bestaande of nieuwe vestigingsplaats dan worden de volgende criteria vooropgesteld door het AgODi:

- ✦ Het structuuronderdeel mag nog niet door een andere school op dezelfde locatie worden ingericht. Enkel indien in de aanvraag duidelijk wordt aangegeven dat de andere school op dezelfde locatie zal stoppen met dit structuuronderdeel kan er eventueel onder voorwaarde van stopzetting door de andere school gunstig worden geadviseerd.
- ✦ Indien het tegelijk om een nieuwe bijkomende vestigingsplaats gaat die nog niet bestond, wordt er gekeken of:
 - de nieuwe vestigingsplaats enkel in de dezelfde gemeente of een aangrenzende gemeente van waar de hoofdvestigingsplaats van de aangrenzende school is gelegen. Bijkomende vestigingsplaatsen in een andere onderwijszone waar ook al scholen van hetzelfde net actief zijn worden ongunstig geadviseerd;
 - er voldaan is aan de veiligheid, bewoonbaarheid en hygiëne.

3.3. Leerlingeninstroom

AgODi bekijkt steeds of er een **voldoende potentiële leerlingeninstroom** is voor de programmatie van een structuuronderdeel. Dit geldt niet wanneer het structuuronderdeel absoluut noodzakelijk is voor de studiecontinuïteit van de leerlingen (en er dus geen enkel aansluitend aanbod voorhanden is).

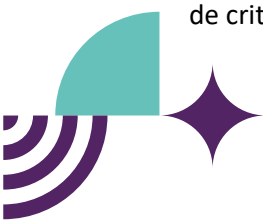
Voor structuuronderdelen uit de 2^e graad wordt binnen de scholen van dezelfde scholengemeenschap nagegaan of er voldoende leerlingen in de basisopties zijn ingeschreven. Voor structuuronderdelen van de 3^e graad bedoelt men met de logische onderbouw **de onderbouw in de 2^e graad binnen dezelfde finaliteit**. Voor de 7^e leerjaren wordt er gekeken naar de logische onderbouwrichting van het 2^e leerjaar van de 3^e graad.

Geef daarom in je motivatie aan wat de verwachte leerlingeninstroom is en verwijs hierbij ook naar eventuele **capaciteitsproblematieken**.

Specifiek voor **duaal leren**: wanneer een structuuronderdeel al wordt aangeboden binnen de onderwijszone door een school behorende tot het officieel onderwijs dan wordt er enkel gunstig geadviseerd door AgODi wanneer er voldoende potentiële leerlingeninstroom is om hetzelfde aanbod naast elkaar te laten bestaan (minimum 10 regelmatige leerling bij de nieuwe aanbieder). Ook in het geval dat er 2 nieuwe aanvragers zijn voor hetzelfde structuuronderdeel binnen dezelfde scholengemeenschap of onderwijszone wordt het criterium op dezelfde wijze toegepast.

3.4. Specifieke studiedomeinen/structuuronderdelen

Voor wat betreft de **niche-basisopties Kunst en Creatie, Sport en Voeding en Horeca** concretiseert men de criteria als volgt:

- ◆ Indien de school reeds leerlingen heeft in de logische vervolgrichtingen dan wordt er gunstig geadviseerd:
 - Basisoptie 2A Sport sluit aan bij studierichtingen van het domein Sport of bij Sportwetenschappen ASO;
 - Basisoptie 2B Sport sluit aan bij de 2^e graad Beweging en Sport BSO;
 - Basisoptie Voeding en Horeca sluit aan bij studierichtingen van het domein Voeding en horeca;
 - Basisoptie Kunst en creatie sluit aan bij de KSO-studierichtingen.
- ◆ Indien er nog geen enkele school binnen de scholengemeenschap of onderwijszone het gevraagde structuuronderdeel aanbiedt en er zijn ook nog geen logische vervolgopleidingen binnen diezelfde onderwijszone dan **kan** de aanvraag gunstig geadviseerd worden.

Specifiek voor de basisoptie **Freinetpedagogie** wordt nagegaan of er binnen de school gewerkt wordt volgens de Freinetpedagogie, de basisoptie **Topsport** wordt beoordeeld conform het Topsportconvenant (1 juni 2019).

Bij de programmatie van een **nieuw studiedomein Voeding en Horeca, Land- en tuinbouw en Kunst en creatie** kijkt AgODi in welke mate er reeds een aanbod aanwezig is in de provincie.

Wanneer het gaat om de **opstart** van een **nieuw studiedomein (ander domein dan de bovenstaande)** wordt er op niveau van de scholengemeenschap gekeken hoeveel scholen al structuuronderdelen van dat domein aanbieden. Hierbij wordt er onder andere rekening gehouden met de grootte van de scholengemeenschap:

- ◆ Voor scholengemeenschappen tot 4000 leerlingen: 1 school kan inrichten;
- ◆ Voor scholengemeenschappen tussen de 4000 en 8000 leerlingen: 2 scholen kunnen inrichten;
- ◆ Voor scholengemeenschappen met meer dan 8000 leerlingen: 3 scholen kunnen inrichten.

Specifiek voor een uitbreiding met de arbeidsmarktfinaliteit of de dubbele finaliteit kan afgeweken worden van het bovenstaande in het geval de school reeds het studiedomein aanbiedt (m.u.v. niches). Op die manier wil men scholen de kans geven om binnen een studiedomein alle finaliteiten aan te bieden, mits er voldoende leerlingspotentieel is vanuit de logische onderbouw in de school.

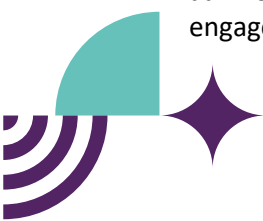
In Brussel gaat men soepeler om met een opstart van een nieuw studiedomein o.a. omwille van de capaciteitsproblemen en de hiaten in de lokale spreiding die er soms voorkomen.

Voor wat betreft **ASO-richtingen** worden er geen beperkingen opgelegd naar het aantal scholen dat per scholengemeenschap mogelijk zijn (uiteraard steeds rekening houdend met het leerlingspotentieel).

Voor wat betreft **niche-structuuronderdelen (2^e graad, 3^e graad en 7^e jaren)** gaat men na of er per provincie een evenwichtige spreiding van het studieaanbod is. Daarbij wordt ook rekening gehouden met de verdeling tussen het vrij en het officieel onderwijs.

3.5. Knowhow, infrastructuur en werkgelegenheid

Om te bepalen of de school de nodige knowhow en infrastructuur heeft, kijkt men naar het huidige profiel van de school en het bestaande onderwijsaanbod. Indien de nodige knowhow of infrastructuur nog niet aanwezig is op de school, moet uit het aanvraagdossier in voldoende mate blijken dat de nodige engagementen zijn genomen om dit te realiseren voor de start van het nieuwe schooljaar.

Wat de werkgelegenheid betreft, gebruikt men ter objectivering de volgende punten:

- ♦ [Knelpuntberoepenlijst](#) van vdab en irisnet (via de website '[onderwijskiezer](#)');
- ♦ [Schoolverlatersanalyse](#) van vdab;
- ♦ Analyse van vacatures in Vlaanderen van vdab (bv. spreiding);
- ♦ Verklaringen vanuit het bedrijfsleven die mogelijk bij de aanvraag zitten (grootte onderneming, omvang vraag, ...).

4. Keuzevrijheid van ouders en leerlingen

Hierbij wordt het onderscheid gemaakt tussen het officieel onderwijs (POV, OVSG en GO!) en het vrij onderwijs.

Geef hier dus aan of er al een aanbod is van dit structuuronderdeel binnen het officieel onderwijs.

Is er al een aanbod binnen het officieel onderwijs in de regio maar niet binnen het GO!? Geef dan **aan dat het GO! de enige onderwijsverstrekker is die de grondwettelijke opdracht heeft om de vrije keuze te waarborgen**. Deze grondwettelijke opdracht werd door de Vlaamse Gemeenschap bij bijzonder decreet aan het GO! overgedragen.

5. De studiecontinuïteit van leerlingen binnen de school of binnen de scholengemeenschap

Het begrip studiecontinuïteit krijgt de volgende invulling:

- ♦ Studiecontinuïteit is de overgang naar een volgend, dus hoger leerjaar;
- ♦ Studiecontinuïteit tussen de 1ste, 2e en 3e graad wordt bekeken op het niveau van de school;
- ♦ Vanuit een middenschool moet het voor leerlingen mogelijk zijn om hun studies verder te zetten in één bovenbouwschool binnen de scholengemeenschap;
- ♦ Studiecontinuïteit in de 2e en 3e graad is de overgang naar een hoger leerjaar binnen hetzelfde studiedomein en dezelfde finaliteit;
- ♦ Meerdere keuzeopties zijn mogelijk voor zover aan de andere criteria voldaan is (bestaand aanbod in de scholengemeenschap, voldoende potentiële leerlingeninstroom, ...).

6. Specifiek voor studierichtingen met dubbele finaliteit of arbeidsmarktfinaliteit

- 6.1. De getroffen voorbereidingen op het vlak van materiële infrastructuur en leermiddelen die voldoende en gepast zijn met het oog op de te verwerven competenties van het geprogrammeerde structuuronderdeel
- 6.2. De aantoonbare samenwerkingsmogelijkheden met lokale arbeidsmarktactoren en de bedrijfswereld

Bovenstaande criteria worden enkel gemotiveerd indien het een aanvraag betreft van een studierichting binnen de dubbele finaliteit of de arbeidsmarktfinaliteit.

Indien het aan te vragen structuuronderdeel past in het huidige profiel van de school dan gaat men ervan uit dat de nodige knowhow en infrastructuur aanwezig is, net zoals er een uitgebouwd netwerk aan contacten met lokale bedrijven zal bestaan in het kader van de invulling van de leerlingenstages en/of gebruik van infrastructuur en specialisten als voordrachtgevers (in de les).

Het is niet nodig dit criterium uitgebreid te motiveren als de aanvraag past binnen het huidige schoolprofiel.

Gaat het om een aanvraag van een studierichting binnen een voor de school nieuw studiedomein dan wordt best een uitgebreidere motivatie toegevoegd waarin je als school aangeeft welke voorbereidingen er zijn getroffen met het oog op de nodige infrastructuur, de leermiddelen, de uitbouw van een netwerk voor de invulling van stages (engagementen van ondernemingen kunnen toegevoegd worden als bijlage), ...

Specifiek voor duaal leren gaat men na of de school een goed netwerk aan ondernemingen heeft (cf. huidige profiel van de school) en of er een **voldoende potentieel is aan werkplekken** voor de programmatie in de regio. Hierbij zijn intentieverklaringen van bedrijven voor de samenwerking voor een specifiek duaal traject een meerwaarde.

De minister baseert zich bij de beslissing over de programmatie van duale structuuronderdelen vaak op het advies van de SERV. Wanneer er volgens de sector een tekort is aan potentiële werkplekken in de regio mondt dit vaak uit in een ongunstige beslissing van de programmatie.

7. De afspraken die met andere lokale onderwijsinrichters binnen en buiten de betrokken scholengemeenschap zijn gemaakt over een rationeel en transparant studieaanbod

Het feit dat er afspraken moeten worden gemaakt binnen de scholengemeenschap is voldoende voor dit criterium. Men kijkt hiervoor naar het protocol van akkoord van de scholengemeenschap.

De verwijzing naar het akkoord van de scholengemeenschap, volstaat als motivatie bij dit criterium.

Wanneer er toch afspraken werden gemaakt met andere lokale onderwijsinrichters m.b.t. het onderwijsaanbod, dan kan je dit hier meegeven (geen verplichting).

8. De doorstroomkansen naar de arbeidsmarkt en het hoger onderwijs

Met het oog op de programmatie naar 1 september 2027 toe werd een nieuw criterium toegevoegd met name de doorstroomkansen naar de arbeidsmarkt of het hoger onderwijs.

Aangezien dit criterium komend schooljaar voor de eerste keer zal toegepast worden, hebben we nog geen zicht op de manier waarop het AgODi en de Vlaamse Regering hiernaar zullen kijken.

In de motivatie neem je dus best op wat de doorstroommogelijkheden zijn voor de leerlingen na het volgen van het te programmeren structuuronderdeel richting hoger onderwijs en/of arbeidsmarkt.

Specifiek voor wat betreft structuuronderdelen dubbele finaliteit of arbeidsmarktfinaliteit geef je aan of er voldoende werkgelegenheid zal zijn voor de afgestudeerden in de regio.

Visie minister van onderwijs

Tijdens het schooljaar 2025-2026 volgde de minister slechts in beperkte mate het advies van het AgODi. Aangezien het bestaande studietoelaat aanbod momenteel wordt gescreend met de bedoeling om te komen tot een aanpassing van de matrix werden slechts in heel beperkte mate programmatietoelaat aanvragen goedgekeurd. Daarnaast wees de minister ook op de bezettingsgraad van bestaande studierichtingen én hun geografische spreiding. Volgens haar dringt een rationalisatie van het studietoelaat aanbod zich op.

Om die redenen werden programmatietoelaat aanvragen enkel goedgekeurd door de Vlaamse Regering op voorwaarde van:

- ✦ Een gunstig advies van het AgODi;
- ✦ Voldoen aan ten minste één van de volgende criteria:
 - Het structuuronderdeel behoort tot het studiedomein STEM of Maatschappij en welzijn (arbeidsmarktgerichtheid);
 - Het structuuronderdeel garandeert een logische leerlijn en studiecontinuïteit binnen dezelfde school voor zover er voldoende leerlingen in de logische onderbouw zitten (optimale studieloopbaan);
 - Het is een bestaand structuuronderdeel dat wordt verplaatst tussen vestigingen binnen dezelfde school of dat ingericht wordt in een bijkomende vestigingsplaats van dezelfde school omwille van capaciteitsnoden (infrastructurele reden);
 - Het is een structuuronderdeel ter vervanging van een bestaand en af te bouwen structuuronderdeel binnen hetzelfde studiedomein (inruil).

